

Dopislo 18. II. 1932

DELA VSKA

PR AVI CA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nežankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za 3 mesece Din 150, za pol leta Din 300, za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglaš: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva c. 22, I. nad. Telefon 2263. Štev. čekovnega računa 14.000

Resnica in laž boljševizma

Znani ruski krščanski filozof Nikolaj Berdjajev je priobčil v pariški reviji »Putj« oktobra meseca 1931 tako globok članek o boljševizmu, kakršnega doslej iz krščanskega peresa še nismo čitali. Urednik nabožnega lista »Kraljestvo božje«, prelat dr. Grivec, je storil zelo dobro delo, da ga je v 2. številki tega lista za leto 1932 prevedel. Prinašamo ga dobesedno iz »Kraljestva božjega«:

»Ako hočemo premagati boljševizem, moramo priznati njegovo resnico in jo ločiti od njegove laži. V boljševizmu je velika protikrščanska laž, a v njem je tudi velika resnica in celo mnogo resnic. A laž je tako velika, da presega vse resnice in jih kazi.

Za kristjane je boljševizem opomin o neizpolnjeni dolžnosti, o neizvršeni krščanski nalogi. Krščanska resnica se ni ustvarjala v polnosti življenja, krščanska dobrota je ostala preveč nedosledna in premalo dejavna, grehi in slabosti kristjanov so zatemnjevali svetlo luč krščanskega razodetja. Kristjani so živeli v dveh različnih smereh (ritmih), v verski, cerkveni, ki je obsegala samo majhno število dni in ur njihovega življenja, in v posvetni smeri, ki je obsegala večino njihovih dni in ur. Večji del življenja kristjanov ni bil ožarjen od Kristusove resnice. Najmanj ožarjeno in najmanj krščansko je bilo gospodarsko in socialno življenje. In po skrivnostnih potih božje Previdnosti so se zle sile lotile uresničevanja resnice in pravice. V tem je skrivnostni duhovni smisel vseh revolucij. Gospodarsko življenje kapitalistične družbe ni bilo podrejeno verskim načelom; nič ni bolj nasprotno duhu krščanstva kakor duh kapitalistične družbe. Ni slučajno, da je doba kapitalizma obenem doba propadanja krščanskega življenja. Nasprotno pa je smisel komunizma verskega in celo krščanskega izvora. Neke vrste komunizem — skupnost premoženja — so uresničili prvi kristjani, poskušali so ga uresničevati v krščanskem srednjem veku in Tomaža Mora, ki je v začetku novega veka sanjal o komunistični državi, je katoliška cerkev pristela blaženim. Prava bratska skupnost je mogoča samo v enem Bogu Očetu in v Kristusu.

Zalostna resnica pa je, da je teže uresničiti krščanski komunizem kakor pa brezbožni komunizem. Krščanstvo priznava svobodo človeškega duha in vrednost človeške osebnosti; zato ne more verovati v nasilno preustrojstvo človeške družbe, ne more nasilno potepati osebnosti in uničiti greha. A kristjani so prezrli, da so dolžni grehu in socialnih pojavih postaviti meje, ga zaježiti in družbo preobrazovati v duhu Kristusa. Lažljivo je dokazovanje starokopitnega in buržujskega krščanstva, da je človeško družbo zaradi greha nemogoče preosnovati v duhu pravičnosti. Resnica je nasprotno, da je treba družbo preosnovati prav zato, da napravimo red in omejimo družabne pojave in vplive greha. Ako resnica in pravica neče preosnovati družbe, jo bo pa korenito preosnoval greh z grešnimi močmi. Navidez sanjarski načrti komunizma (boljševizma) so laglje ustvarljivi kakor se navadno misli; uresničuje jih greh. Odgovornost za hudo, ki odtod izvira, pa nosi resnica, ki je ostala pri praznih besedah. Boljševizem je obsodba laži-krščanske družbe, sodba, ki je družba sama ni hotela izreči nad seboj. Zato je tako težko v boljševizmu razločiti resnico od laži.

Brezbožni komunizem je zapadna iznajdba; njegov oče je nemški socialist Marks, po rodu Žid. A ruski narod ima čast, da ga je prvi izvršil v življenju. Vodilne misli boljševizma so skupne z

zapadnim komunizmom (marksizmom), a na ruskih tleh in v ruskih dušah je dobil svoj poseben ruski značaj, ker se je spojil z ruskim značajem in z rusko duševnostjo. Tako se je n. pr. Marksovo židovsko-socialistična vera v socialistični raj na zemlji srečala in spojila z rusko vero v mesijansko poslanstvo ruskega naroda za uresničenje kraljestva božjega na zemlji. Rusi so sprejeli zapadni brezbožni komunizem v vsej njegovi skrajnosti, ne samo kot gospodarski načrt, marveč so se posebno razvili njegovo versko stran. Boljševizem je namreč ne samo gospodarski in družabni načrt, marveč tudi vera s svojimi verskimi resnicami in s svojo pravdnostjo; preosnovati hoče vse življenje, človeka, družino, gospodarstvo, državo in vesoljni svet. Boljševizem je strašen vprav kot vera, ki hoče uničiti in zameniti krščanstvo. S svojim verskim ognjem osvaja vso dušo in podžiga navdušenje in požrtvovalnost. Za svoje protikrščanske namene izrablja krščansko usmerjenost duše, krščanske sposobnosti za vero in za žrtve. Kristjani propadajoče buržujske krščanske dobe so kazali mnogo manj odločnosti in požrtvovalnosti kakor boljševiki. Ne da se tajiti, da se mladina v Rusiji z iskreno vneto ogreva in žrtvuje za boljševizem. Samo v prvi stopnji boljševiške revolucije je boljševizem zmagoval z laskanjem množice in strastem.

V boljševizmu je bridko pomešana resnica in laž. Mnogo resnice je v boljševiški obsodbi buržujsko-kapitalističnega omike (civilizacije), njenih bolezni in protislovij; prav tako v obsodbi polovičarskega krščanstva buržujske dobe. Resnica je, da gospodarstvo ne sme biti prepuščeno koristim in svojevoljnosti posameznikov; urejati ga mora družba, država. Liberalna svoboda v gospodarstvu je rodila kričeče krivice in jemala svobodo velikemu delu človeštva. Resnica je, da mora družba biti delovna, družba delavcev, a to je krščanska resnica o dolžnosti dela. Resnica je, da človek z gospodovanjem nad narodo ne sme zasluževati človeka; človek ne sme izkoriščati človeka, ne stan (razred) stanu. Resnica je, da mora politično ustrojstvo biti gospodarsko, stanovsko-delavsko. Resnica je, da morajo politiko voditi velike misli. Resnica je, da morajo višji izobraženi sloji služiti vsej družbi. Res je, da je treba sovraštvo med narodi odpraviti z nadnarodno organizacijo človeštva. Res je, da je treba vso družbo in ves svet preustrojiti. Pravilno je, da mora posameznik služiti velikim višjim in svetovnim namenom. Umevno je, da je boljševizem s svojimi vseobsegajočimi načrti za prenovitev sveta privlačen za mladino, ki tako želi preustrojiti svet, graditi nov svet, novo življenje. Recimo, da grade babilonski stolp, a grade ga z navdušenjem.

Še večja pa je laž boljševizma in ta laž je skazila njegovo resnico. To je pred vsem duhovna, a ne socialna laž. Lažljiv in strašen je sam duh boljševizma. Ta duh je zikanje duha, teptanje vsega duhovnega v človeku. To je laž brezbožnosti. Odtod vse zlo. Zametanje Boga vede k zmetanju človeka. Boljševizem je zavrgel Boga ne v imenu človeka, marveč v imenu novega božanstva skupnosti (socialni kolektiv); zavrgel je tudi človeka kot podobo božjo, zavrgel osebno vest, osebni razum, svobodo. Boljševizem je torej brezbožen in nečloveški. Iz tega poteka vsa njegova laž, krvavo nasilje, trinoštvo, teptanje človeškega dostojanstva, zloba, sovraštvo in maščevanje kot pot k popolnejšemu življenju in bratstvu. To je brezbožna vera boljševizma, to je satanizem, ki preganja vsako vero, ker hoče sam biti vera. To je vera

kraljestva tega sveta, teptanje vsake duhovnosti.

Krščanstvo ni uresničilo svoje resnice v polnosti življenja. Zato je prišel boljševizem kot obsodba sveta, kot kazneni opomin, kot skaza neke pristne resnice. Resnica, ki se ni hotela uresničiti v svoji lepoti in skladnosti, se je ustvarila v skazi in spaki. Rusko uresničenje komunizma ima na vseh poljih znak izrodka, pečat duševne in нравne spake. V boljševizmu je veliko socialne resnice. A pečat spake v izvršitvi te resnice je znamenje, da je pomešana z veliko lažjo in da je daleč od Boga.

Kako naj se borimo proti boljševizmu? Boljševizem je tako nevaren in strašen, ker je v njem pomešana resnica in laž. Zato je najprej treba priznati resnico in jo ločiti od laži. Proti boljševizmu se ne moremo boriti s poskusi za obnovo kapitalizma in buržujstva. To se je že preživelo. Ko čas vstaja proti večnosti, se je mogoče proti njemu boriti samo s pristno večnostjo, z večnimi načeli. Ne z mislimi, marveč s polno versko resničnostjo. Proti celotnemu brezbožnemu boljševizmu (komunizmu) more zmagati samo celotno dosledno krščanstvo, prerojeno krščanstvo, ki svojo večno resnico ustvarja v celotnem življenju in v celotni socialni resnici. Vsa bodočnost krščanske družbe je odvisna od tega, če se kristjani končno odrečejo kapitalizmu in socialni krivičnosti, če bodo v imenu

Boga in Kristusa uresničevali to resnico in pravico, katero boljševiki uresničujejo v imenu brezbožnosti in v imenu zemškega raja. Ako so delavske množice tako dovzetne za strup brezbožnosti, ako je boljševiška brezbožnost postala »opij za ljudstvo«, so tega krivi v prvi vrsti kristjani, buržujski laži-kristjanje, ki so toliko škodili krščanstvu v dušah delavcev. Položaj krščanskega sveta pred boljševizmom ni samo položaj nositelja večne resnice, marveč tudi položaj krivca, ki svoje resnice ni ostvaril, marveč izdal. Boljševiki pa svojo resnico ostvarjajo in to dejstvo poudarjajo proti kristjanom.

Samo krščanstvo more rešiti naučno nasprotje med osebnostjo in družbo, le krščanstvo more premostiti prepeade med sloji in rešiti kulturo. Le dosledno celotno krščanstvo more sprejeti vso resnico boljševizma in zavreči vso njegovo laž. Le krščansko prerodenje ne samo izbranih duš, marveč tudi ljudskih množic more prepričati zmago boljševizma. Bodočnost imajo delavske množice. Vse vprašanje je v tem, kakšnega duha bodo te množice in v katerem imenu bodo gradile novo življenje, v imenu Boga, Kristusa in duše, ali pa v imenu brezbožnega komunizma, v katerem gine človeška podoba in umira človeška duša. Ruski narod je to vprašanje postavil pred vesoljnim svetom.

Vsak krščanski človek naj desetkrat prebere te besede in jih dobro premisli!

Kosa vstaja

V Nemčiji vre. Posledice vojne se niso v nobeni državi tako zagrizle v dušo in telo naroda, kakor v Nemčiji. V neizprosni boju si stoje nasproti ideje individualnega in kolektivističnega gospodarstva; ideja kapitalizma in komunizma, ideja fašizma in demokracije; ideja republikanstva in monarhije. Ljudstvo pada v vedno večjo bedo, državniški so v vedno večji zadregi, kako naj zopet spravijo v ravnotežje državno krnilo.

Nemčija ima veliko sposobnih mož. Toda rešitelj še ni vstal. Noben državnik še ni namreč pogledal krizi naravnost v oči, ugotovil njene vzroke in odstranil te vzroke. Dosedaj so reševali krizo tako, da so ščitili močnejše v škodo šibkejših. Da bi podprle velekapital in veleagrarce so razne vlade izdale težke stonilijonske vsote. Vse pod parolo, da zahteva tako blagor domovine.

Velekapital se je ohranil, delovno ljudstvo je stalno propadalo. Velekapital je pošiljal milijarde zlata v inozemstvo, malemu človeku so naložili še večja davčna bremena, ki so uničevala njegovo eksistenco. Delavstvo, invalidi, uradništvo — prav nobenemu ni bilo priznane. Tudi mali in srednji kmet je prišel na vrsto. Vrednost njegovih pridelkov je vedno bolj padala, nasprotno so stroški rasti. Prišel je tako daleč, da ni mogel niti plačevati davkov. Zato je začel peti boben. Posledica. Kmet, ki je bil fundament in stebri konservativizma in kapitalizma, je izpregel. Izprevidel je pa tudi, da so v Nemčiji ljudje, ki imajo bajne dohodke, velika premoženja, čeprav nič ne delajo. Nemškemu kmetu ni

šlo v glavo, da podpira vlada graščake, dočim njega ne vidi.

V nemškem kmetu se je pojavil duh prednikov. Ta duh je zanetil po vsej Evropi borbo za osvoboditev kmeta izpod graščinskega jarma. Ta duh hoče osvoboditi sedanjega kmeta izpod kapitalističnega jarma. Po vseh vaseh so začeli snovati kmetske odbore. Organizacija se širi čudovito naglo. V najkrajšem času je bilo nad 3000 zborovanj. 23. in 24. januarja se je vršil kongres delegatov iz vse države. Ta kongres so pozdravile tudi sorodne organizacije iz ostalih evropskih držav.

Kongres je važen radi tega, ker so govorniki obravnavali o programu kmetskih odborov. Poudarjali so, da se mora postaviti to kmetsko gibanje na stališče, da je nujno, da se rešijo vsa kmetska vprašanja na podlagi razredne kmetske organizacije. To je potrebno iz socialnih in narodnostnih razlogov. Vrh tega so poudarjali, da mora ta kmetska fronta napraviti skupno fronto z delavstvom.

Izgleda, da bo tvorilo to gibanje mejnik v gibanju nemškega naroda. Kmeti element je bil dosedaj raztresen po vseh političnih strankah. Sedaj pa zahtevajo enotno fronto preko vseh političnih strank. To pa radi tega, ker je prišel nemški kmet na podlagi te politike na rob propada. Njegovi ekzistenčni pogoji so istotako ogroženi, kakor delavčevi. Izprevidel, da sta oba najvažnejša delovna stanova žrtvi razdiralnih ekscesov kapitalizma. To gibanje nazivajo tudi črno kmetsko fronto. Njen prapor je namreč črna barva s koso na sredi.

Naj živi skupna fronta kmetov in delavcev!

V čem je sila boljševizma?

(Iz Coudenhove-Kalergijeve knjige Stalin & Co.)

Boljševizem tvori danes največji in najbolj zaključen sistem moči na zemlji: obsega cerkev, državo in trust obenem. Kot duhovna sila mu je kos edino katoliška cerkev, kot politična moč le Združene države Amerike. Kot gospodarska

se ne more z njim primerjati niti bančno podjetje Morgan.

Tretja internacionala je najmlajša in najaktivnejša izmed vseh verskih obče-
stev. Je cerkev, ki je razširjena po vsem svetu in ki šteje nešteto apostolov v vseh

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Železničarski vestnik

DELAVSKI PRAVILNIK

Zakon o drž. prometnem osebju (§ 188) pooblašča ministra za promet, da izda pravilnik o delavskih prejemkih. Glede na to določbo je g. minister za promet izdal odločbo o potnih in selitvenih stroških in nagradah za akordno delo. Ta odločba bo tvorila VIII. poglavje celotnega pravilnika o delavskih prejemkih, ki mora v kratkem iziti.

Potni stroški.

Delavci v stalni službi dobivajo, če so na službenem potovanju, poleg normalne urnine, ki jo imajo, še delajo v svoji edini, tudi še dnevnice za potovanja, in sicer:

1. kvalificirani delavci za prvih deset dni popolno dnevnic 40 Din, po desetih dneh pa znižano dnevnic 25 Din;

2. polkvalificirani delavci za prvih deset dni popolno dnevnic 30 Din, po desetih dneh pa znižano dnevnic po 20 Din;

3. navadni fizični delavci v stalni službi za prvih deset dni popolno dnevnic 25 Din, po desetih dneh znižano dnevnic 15 Din.

Za izračun potnih dnevnic se šteje imenovanim delavcem čas od odhoda iz službene kraja pa do p. ihoda, odnosno povratka v stalni službeni kraj.

Čas odhoda in prihoda in številko vlaka overjva na nalogu za potovanje dežurni prometni uradnik, naknadno pa tudi šef edinice, ki ji delavec pripada.

Po povratku s službenega potovanja ima delavec pravico do šesturnega odmora, če je potoval nazaj ponoči in je trajalo potovanje več kot 12 ur ali če je opravljal do samega odhoda na potovanje v stalni službeni kraj težko in naporno delo.

Odmor se računa od trenutka, ko dospe vlak, odnosno ladja, s katerim je p. ispel dotični delavec s službenega p. ta.

Če pride čas za odmor v redni delovni čas, se plača delavcu normalno njegova urnina tudi za ta čas, vendar treba, da je nastopil stalni posel takoj, ko mine odmor.

Ob času službenega potovanja ima delavec tudi svojo redno normalno urnino, ki je predpisana za normalni delovni čas v njegovi edini.

Za telegrafsko-telefonske in zaporniške (blokovne) delavce velja isto, kar velja za delavce mostovnih in strojnih delavnic.

Skladišni delavci, ki potujejo z vlaki zaradi natovoritve in raztovo. itve blaga, imajo iste post. anske prejemke za ta potovanja, kakršne imajo zavirači tovornih vlakov.

Pri sekcijah delavcih se smatra za stalni službeni kraj ozemlje vsega odseka, v katerem so stalno zaposleni.

Potujočim čistilcem vozov ne pripada nobena posebna nagrada za potovanja do odrejenih postaj in nazaj.

2. Nagrada za povečano produkcijo

Zaradi povečanja produkcije v drž. železniških delavnicah se vpelje časovni odnosno akordni nagradni sistem, ki se odlikuje po tem, da osebje, ki je zaposleno v delavnicah nagradi primerno izvršenemu delu.

Za vsa dela in take posle, ki se čisto ponavljajo p. i popravilih voznih sredstev — lokomotiv, vagonov itd. se morajo za vsako obrt posebej (za ključavničarje, kovače, strugarje, mizarje, pleskarje, tapetnike, monterje itd.) napraviti pregledi (turnusi), imenovani »časovniki« (razpredelniki) dovoljenega delovnega časa odnosno akordni cenik.

Za čezurno delo ali redke posle se morajo sestaviti posebna dopolnila. Vse spremembe in dopolnila ugotovljenega delovnega časa ali akordnih cen dovoljuje in potrjuje začasno upravnik delavnice, ki jih pa mora vsakih 6 mesecev predlagati glavnemu ravnateljstvu v tajno odobritev.

Kot dovoljeni delovni čas se smatra normalni delovni čas z določenim dodatnim časom, ki ga delavec potrebuje za pripravo, odmor itd. pri posameznih poslih. Ta dodatni čas se mora določiti za vsako vrsto obrti in polkvalificirane delavce ter ne sme znašati več kakor 33 odstotkov t. j. tretjino normalnega delovnega časa.

Akordna cena je nagrada, ki se da enemu ali več delavcem za izvršitev gotovega posla.

Normalni delovni čas je čas, ki ga srednje sposoben delavec potrebuje, da na predpisan način izvrši posamezen posel z vsemi pripravami, tako da vloži v to vso svojo sposobnost in znanje.

Normalni delovni čas in akordne cene določa posebna komisija, kar pa mora potrditi glavno ravnateljstvo.

Kadarkoli se pokaže potreba se delovni čas in akordne cene revidirajo.

Če se od dovoljenega delovnega časa odbije čas, ki ga je delavec faktično rabil za dovršitev gotovega posla skupaj s pripravami, odmorom itd., se dobi prihranjeni delovni čas. Za vsako uro prihranjenega delovnega časa se plača nagrada in sicer približno srednja urnina prizadete vrste obrti.

Ako med delovnim časom nastanejo zapreke in motnje, se mora dati delavcem takoj drugo delo, če pa takega ni, se pa izplača delavcem navadna urnina.

Te določbe veljajo od 1. januarja 1932.

Računanje eksekutivne službe za pokojnino.

Zakon o drž. prometnem osebju določa, da se za prvih 10 let računa 50%, za vsakega nadaljnjega pol leta se pa računa eksekutivnemu osebju po 1.5%, neeksekutivnemu pa po 1.125%.

Do sedaj se je uslužbencem, ki so službovali nekaj časa v neeksekutivni službi, nekaj pa v eksekutivni, računala pokojnina tako, kakor je pač služboval. N. pr. če je bil v prvih desetih letih v neeksekutivni službi, se mu je pravica do 50% prejemkov računala od neeksekutivne službe, ostali čas pa kakor je služboval, deloma po 1.5%, deloma po 1.125% (po prejšnjem zakonu pa po 1.666%, oziroma 1.25%) za vsakega pol leta službe.

Glavna kontrola s takim načinom računanja procentov za pokojnino ni bila zadovoljna. Zato se je pritožila na državni svet, ki je njeni pritožbi, oziroma pritožbam ugodil.

Svoje razsodbe je državni svet utemeljeval na sledeči način:

»Zakon o drž. prometnem osebju predpisuje, da pripada uslužbencu od pokojninske osnove za prvih 10 let službe 50%, ne oziroma se na to, ali je to eksekutivna ali neeksekutivna služba. Sele po desetih letih službe nastane razlika v procentih tako, da pripada neeksekutivnemu uslužbencu za vsako nadaljnjo polovico leta po 1.125% po novem, 1.25% po starem zakonu, eksekutivnemu pa po 1.50% po novem, 1.666% po starem zakonu.

Iz tega sledi, da imajo uslužbenci pravico do ugodnosti eksekutivnega osebja še le po desetih letih službe, ne oziroma se na to, v kaki službi so bili teh prvih deset let.

Torej eksekutivna služba za prvih deset let se računa kot neeksekutivna služba. Eksekutivna služba se torej začne računati za pokojnino po višjih procentih šele z začetkom enajstega leta službe dalje, kolikor jo je pač nad 10 let.

Tako se glase razsodbe državnega sveta, ki je najvišja instanca v upravnih sporih, zato jim ni mogoče oporekati.

Rakek. Dne 2. februarja 1932 se je vršil na Rakeku redni letni občni zbor tamkajšnje skupine. Izvoljen je bil sledeči odbor: Smuk Ivan, žel. uradnik, predsednik; Jordan Karol, zvaniknik, podpredsednik; Tavčar Jože, uradnik, tajnik; Kavčič Jakob, zvaniknik, blagajnik; Sušteršič Ernest, zvaniknik, odbornik; Matičič Franc, prog. delavec, odbornik; Pirman Matija, stroj. opr. del., odbornik; Fras Jakob, zvaniknik, odbornik; Martinšek Franc, Baje Ivan, Bombač Martin, Prdič Valentin, nadzorni odbor.

Logatec. Dne 7. februarja 1932 ob 10 dopoldne se je vršil občni zbor tamkajšnje skupine. Izvoljen je bil sledeči odbor: Franc Novak, prog. del., predsednik; Albin Mlakar, nadz. proge, podpredsednik; Ludvik Slave, post. del., tajnik; Franc Nagode, dnevničar, blagajnik; odborniki: Tomaž Otrin, prog. del.; Alojzij Menart, prog. del. Preglednika: Avgust Jerina, prog. del. in Viktor Trček, prog. del.

Ljubljana. V nedeljo, dne 28. februarja ob 10 dopoldne se bo vršil v Delavski zbornici v prostorih Prometne zveze občni zbor tukajšnje skupine s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva, 2. poročilo zastopnika osrednjega odbora, 3. volitve novega odbora, 4. slučajnosti. Udeležba za člane obvezna.

Zadružništvo

Vsem članom, ki so bili sprejeti na ustanovnem občnem zboru »Produktivne zadruge kleparjev, inštalaterjev in sorodnih strok v Ljubljani«, r. z. z. o. z., se pozivljejo, da se gotovo udeležijo sestanka v nedeljo, dne 21. februarja t. l. v prostorih JSZ., Del. zbornica ob pol 12 dopoldne. Vsi člani, ki še niso izpolnili pristopnice, naj jo izpolnijo ter vplačajo pristopnino in dogovorjeni delež.

Odbor.

Krekova mladina

Polhov Gradec. Vabimo Vas prav pri srčno vse dobromisleče fante na sestanek v nedeljo, dne 28. t. m. takoj po deseti sv. maši h »Kroni« v sprednjo sobo, da ustanovimo Krekovo družino. Tudi dekleta ste prav vladno vabljene, da vstopite v društvo kot Krekovke. Vabimo pa tudi očete od fantov, da boste sami slišali, kake cilje ima Krekova družina. Predavatelj pride iz Ljubljane. Torej, fantje in dekleta, agitirajte za obilno udeležbo. Vabi Vas pripravljalni odbor.

Popravljen narava. Človeški duh obvladuje tudi to, kar narava pokvari. Posebno velja to za nedostatke človeške kože in las, ki se dajo odstraniti z dobrimi sredstvi, kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito kože in Fellerjeva Elsa-pomada za rast las (2 lončka brez daljnih stroškov 40 Din), ter Fellerjeva Elsa-mila lepote in zdravja (5 kosov 52 Din franko). Naroča se pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 349, Savska banovina.

delih sveta, ki so pripravljeni dati življenje za nauk Lenina.

Sovjetska unija je največja država na svetu. Je dvakrat tako velika kot Združene države ali Kitajska in štirikrat večja kot Evropa.

Sovjetsko gospodarstvo je najjačji gospodarski organizem na našem planetu. To gospodarstvo razpolaga z vso zemljo, z vsemi surovinami, s celotnim proizvodnim aparatom in s celotnim prebivalstvom šestine zemlje. Gospoduje čez rudokope, tovarne, ceste, železnice, banke, trgovine, gozdove in vodne sile.

Ta trojna moč je poslušna eni volji. Ta volja se imenuje: Predsedstvo komunistične stranke Rusije. Predsedstvo je poosebljeno v osebi — Jožefa Stalina.

Stalin je po svojem naslovu: generalni tajnik stranke, po svojem činu pa pež komunistične cerkve, cesar Rusije,

generalni ravnatelj sovjetskega trasta. S to trojno silo gospoduje čez srca, roke in žep milijonov ljudi in je mogočnejši kot papež, kot Hoover ali Morgan. Stalin je najmočnejši mož sveta.

Komunistična cerkev.

Komunizem je vera v podobni stranke. Tretja internacionala je svetovna cerkev. Komunistična stranka Rusije je moderni viteški red.

Rusija je cerkvena država.

Ta nova religija ima svojo biblijo: Stari zakon Karla Marxa, novi zakon Lenina.

Ta cerkev ima svojega papeža, svoje kardinale, svoje cerkvene očete, svoje teologe, konzilije, svoja inkvizicijska sodišča, svoje ceremonije, svoje dogme, svoje misijonarje in svoje mučenike, svoj kult, svoje simbole in svojo organizacijo.

Ima svojo etiko, ki ukazuje za novo vero ne le trpeti, ampak tudi trpljenje donašati, ne le umirati ampak tudi ubijati. Z vsemi sredstvi poskušati, da bi dosegli velik smoter: ves svet podvreči novi veri in novi cerkvi.

Ta nova vera ima svoje naziranje: materijalizem. Proti drugim veram se bori, ker jih smatra za svoje konkuren tinje. Sebe smatra za edino pravi nauk, za edin nrašten nauk, za edino pot za rešitev človeštva iz političnega, gospodarskega in duhovnega zla. Smatra, da ona edina pripravlja pot zemeljskemu raju.

Ta nova cerkev deluje tudi izven Rusije kot duhovna sila prvega reda. Pripadajo ji duhovni velikani: Henrik Barbusse, Rolland Roman, Bernard Shaw. Celo marsikateri kapitalisti na zapadu vidijo v tej cerkvi luč bodočnosti in jo primerjajo s praksičanstvom.

Bat'a

Pripombe k njegovemu sistemu.

V raznih številkah našega lista smo priobčevali natančnejši sestav Batovega sistema. Ta sistem je zanimiv iz raznih vidikov. Bata je ostal dosledno pri kapitalističnem sistemu. V tem pogledu ni ustvaril nič novega. Toda v svojem udejstvovanju drži gotove meje. Je sicer absoluten gospodar. Vse mu mora biti podrejeno. Kar ustvarja, celo ustanove, ki nosijo navidez dobrodelne obeležje, se mora nositi. Karitativnosti ne pozna. Sebičnost ga nikoli ne zaslepi. Namreč ta sebičnost, ki obvladuje in absolutno prevladuje pri našem kapitalistu, čigar edini smoter je — dobiček. Dobiček dikтира in vodi v aktivnost. Pod diktatom dobička izvajajo redukcije, pod tem diktatom izvajajo razna nasilja, ki globoko tangirajo osebno mišljenje in celotno osebnost delavčev, pod tem diktatom strada družina delavčeva.

Bata drugače. Kdor se mu ukloni, ima zagotovljen primeren kruh, boljši, kakor ga ima delavstvo katerega koli podjetja v češkoslovaški državi ali pa v katerikoli državi v Evropi. Zakaj? V vseh večjih podjetjih prav za prav ni nobenega podjetnika, ki bi se sam udeleževal. Lastniki podjetja so navadno delničarji, katere predstavlja upravni odbor. Pa tudi ta se ne udeležuje sam.

Podjetje vodijo ravnatelj in drugo tehnično osebje. Torej pravi podjetnik je prav za prav neka nevidna oseba, nevidna sila, ki nima prav nikake zveze z delavstvom. Niti natančnega ustroja tega podjetja ne pozna ta sila. Uspeh podjetja sodi po dobičku, po višini dividend. Udejstvovanje te sile obstoja edino v tem, da da nalog tehničnemu osebju — **dividende morajo znašati v tem letu toliko in toliko.**

Prave zveze z delavstvom nima tudi ravnatelj in ostalo vodilno osebje. Njihova naloga je, da vodijo podjetje tako, da bodo dosegle dividende višino, ki jo je ukazala tista nevidna sila, ki je lastnik podjetja. Zato ne vidijo ravnatelj in osebje v delavstvu svojih zvestih sodelavcev, ampak predmet, ki je sicer potreben podjetju, ne sme pa imeti pravnobnih pravic, tudi se ne sme in se v smislu obstoječe zakonodaje tudi ne more pritoževati, če zahteva blagor višine dividend, da se delavstvo tudi odslovi, pa čeprav je delal pri podjetju že toliko in toliko deset let. Blagor višine dividend ali pa lasten blagor ravnatelja odnosno te ali one osebe izmed vodilnega osebja zahteva celo, da se odpusti družinski oče, na njegovo mesto pa postavi samski mladič.

Bata je v tem pogledu izjema. Vspel se je kvišku kot delavec. Rastel je z delom. Tudi danes dela neumorno. Radi

ttega je ohranil zvezo s svojim delavstvom. V gotovem oziru ga smatra za svojega sodelavca. Ve, da mora živeti. Zato mu daje primerno plačo, nudi še druge ugodnosti, s čimer dvigne tudi kupno moč njegove plače.

Batov sistem je vreden vpoštevanja tudi pri sistemu, ki lebdi pred očmi tistemu, ki stremi za socialističnim gospodarstvom. Batov sistem je naravost klasičen zgled, kako se more veliko podjetje razčleniti v večje število manjših, skoraj docela samostojnih podjetij, vendar pa ostane celota kot taka neokrnjena. V tem pogledu bi bil ta sistem precej popoln. Seveda potrebuje pa še marsikaj na notranji, občevalni ureditvi in sicer v smeri, da se bo čutil delavec v resnici kot sodelavca, solastnika podjetja. Pri Bati prevladuje še železna volja ene osebe in strah pred kaznijo. Ni še prave notranje samostojnosti.

Batov sistem je tudi zanimiv glede preračunavanja plač. Ta sistem je v resnici svojstven le Bati in vreden, da ga preštudira tudi pripadnik kolektivističnega gospodarstva. Plačo določa na podlagi storitve in je večja zloraba bodisi od te ali one strani skoraj izključena.

Batov sistem potrebuje skoraj samo enega koraka in bi postal lahko podlaga za kolektivistično gospodarstvo. V celoti bi ostale lahko skoraj vse smernice. Bata do tega ne bo prišel, ker je pripadnik

kapitalističnega gospodarskega reda. Sicer da delavstvu več, kakor kak drugi kapitalist, vendar pa ne da v celoti donosa od delavčevega dela. Bata se smatra za opravičenega lastnika velikanskega podjetja, kljub temu da ve, da ni ta velik korak samo delo njegovih rok in njegovega dela. Je pač težka odpoved mamoni in prisega na pravico.

Bata je ustvaril na gospodarskem polju tudi za svoje delavstvo v primeri z ostalim delavstvom ugodne pogoje. Toda, kar se tiče osebnega izoblikovanja in udejstvovanja, je pa na istem, kakor pri ostalih podjetnikih. Hoče imeti absoluten vpliv na njegovo mišljenje in udejstvovanje. In ga tudi ima. Zato ni prav nič čudno, da je postal Bata župan mesta Zlina. Saj tvorijo njegovi delavci večino volilcev pri občinskih volitvah. Delavstvo tudi ni svobodno v svojem udejstvovanju glede delavskih strokovnih organizacij in glede udejstvovanja pri socialni zakonodaji. Bata vedno pazi na to, da ne prekorači notranja samostojnost delavca tiste meje, ki bi bila nevarna za njegov prestiž nad njim.

Bata tudi ni zgradil svojega sistema v stilu, ki naj bi zajel širši krog in ki naj bi vzgojil gotovo število apostolov. Zato je veliko vprašanje, če bo preživel Bata v celoti. Vsekakor pa ne bodo mogli iti preko njega tisti, ki se resno pečajo z načelom in sistemom kolektivističnega gospodarstva.

Doma in po svetu

Za neokrnjeno univerzo v Ljubljani je sprejel resolucijo ljubljanski občinski svet. Naročeno je bilo županu, da jo izroči na pristojnem mestu.

Gospodarski svet se bo ustanovil. Narodna skupščina je že sprejela zadeven zakon.

V narodni skupščini je izjavil poslanec Pešič, da se je v Privilegirani izvozni družbi kljub prizadevanjem vlade zopet pojavila velika korupcija in da so v tej družbi sami bankroti nad trgovci. Poslanec dr. Angjelinovič, bivši poslanik na Dunaju, in še nekaj drugih poslancev so predložili skupščini interpelacije, v katerih zahtevajo, da pravosodno ministrstvo ukine cenzuro tiska, da sporoči notranje ministrstvo poslancem informacije o dijaških demonstracijah, da se ukine sedanji žitni režim in da se dovoli sokolskim društvom svobodno delovanje.

Papež Pij XI. slavi te dni 10 letnico svojega vladanja. — Dne 11. t. m. je sprejel predsednika fašistične vlade Mussolinija. Sprejem je trajal nad eno uro. Razgovarjala sta se med štirimi očmi.

Francoska vlada, ki jo je vodil Laval, je padla. Senat ji je z 164 proti 132 glasovom izrekel nezaupnico. Vlada je nato takoj demisionirala. V senatu so levičarske stranke močnejše kot desnice. Laval, ki je hotel izvesti volilno reformo, ki bi bila v veliko škodo levičev, ni mislil, da bo naletel na tako hud odpor. Z ozirom na to, nov volilni zakon skoro gotovo ne bo sprejet. Začasno vodi vse posle še dosedanja vlada.

Hindenburg se je dokončno odločil, da bo kandidiral za predsednika republike na programu sedanjega nemškega

režima, to je socialnih demokratov in centurama. Hitlerjanci so poskušali pridobiti ga zase in onemogočiti kanclerja Brüninga. To jim ni uspelo; zato napovedujejo sedaj najostrejšo borbo.

Reparacijska konferenca se bo vršila meseca junija. Tako sta se sporazumeli Anglija in Francija. Na konferenci se bodo obravnavala tudi splošna gospodarska in finančna vprašanja, ki so v zvezi s sedanjo krizo.

V Ženevi na razorožitveni konferenci govornik za govornikom na tribuni in vsi lepo govorijo o razorožitvi in miru. Izgleda, da bo trajalo še nekaj dni, da bodo prišli na vrsto delegati vseh zastopanih držav.

V Ameriki so uvedli neke vrste inflacijo, da se na ta način vsaj malo izkopljejo iz zagat. Brezposelnih je 12 milijonov delavcev.

V Bolgariji so se vršile občinske volitve. Povsod so največ narastli komunisti, ki imajo v nekaterih industrijskih krajih celo večino.

V Romuniji pripravljajo že dalj časa spremembo režima. Kralj se posveta z rom. poslanikom v Londonu Titulescom. Prof. Jorga je zato podal ostavko, ki pa ni bila sprejeta. — Izvesti nameravajo notranje posojilo.

Komunistični nemiri so izbruhnili v Grčiji.

V Vatikanu je bil v cerkvi sv. Petra poskušen atentat. Pod nekim kipom so našli v paket zavito bombo.

Atentat na vlak je bil izvršen v bližini Marseillea na Francoskem. Od potnikov je bilo samo nekaj ranjenih, mrtvih pa ni bilo.

Peter Rozman:

Viničarji-najemniki

V Ljutomeru na zborovanju vinogradnikov dne 6. januarja 1932 so se med drugim dotaknili tudi viničarskega vprašanja. V sprejeti resoluciji zahtevajo, da naj del vinogradniške krize prevzamemo viničarji. Zato se naj sedanji viničarski red spremeni tako, da ne bo v škodo vinogradnikov. Viničarje naj se reducira na najemnike. Pri srezkem načelstvu naj bi posebna komisija določila, kdo bodi viničar. Le strokovno usposobljene osebe in take, katere s svojim premoženjem lahko prevzamejo jamstvo za vsako škodo na vinogradnikovem posestvu, takim bi se naj podelil naslov »viničarja«, takim bi naj veljale pravice sedanjega viničarskega reda. — Vsi drugi naj bi bili le najemniki ali navadni vinogradniški delavci, brez vsake pravice in zaščite po kakšnem viničarskem redu.

Ko je dnevno časopisje prineslo ta skrajno reakcionaren in pomilovanja vreden predlog naših vinogradnikov, smo se viničarji nemalo začudili, če je tako namero sploh mogoče udeležiti v dobi, ko je toliko govora o socialnem in kulturnem napredku današnje dvatisočletne civilizacije. Sto in stoletja že živi in roboti naš viničarski rod na tej zemlji. Nikdar ni bil svoboden, nikdar se mu ni dobro godilo. Nekdaj pod grajskimi in veleposestniškimi valpeti, pozneje pod tujerodnim, našemu narodnemu življu sovražnim gospodstvom, se mu je rezal borni kruhek po mili volji le samo od zgoraj, vendar pa takega ponižanja, kakor je omenjeni predlog naših vinogradnikov, pa viničarski stan še nikdar ni doživel. Pred komisijo, torej na nekak nabor, bi naj morali vsi viničarji. Zdaj naenkrat ne znamo več svojih del pravilno opravljati, naenkrat smo postali premalo izveščani v svojem poklicu in nezanesljivi.

Viničarski red naj se torej tako spremeni, da ne bo mogel škodovati vinogradniku. Kaj se to pravi? Nič drugega, kakor to, da bodi tak viničarski red, da bo vinogradnik smel z viničarji postopati, kakor bo sam hotel. Zaslugek se ne bo samo zadrževal, kakor je to že navada danes, ampak smel bi se enostavno samo odtegniti — in nikdar plačati. Viničarja bi se smelo pretepati, šikanirati in trpinčiti tudi noč in dan, v nedeljo in praznik. Vinogradnik bi smel viničarja kaznovati čisto iz svoje volje, bi mu smel vzeti živino, pridelke, bi ga smel izgnati iz viničarije za vsak malenkosten vzrok in kadarkoli bi hotel,

tudi v najhujšem času. Tako bi se tedaj po spremenjenem viničarskem redu godilo ne samo titularnemu viničarju, ampak še hujše onemu, ki bi pri komisiji postal za viničarja »untauglich« in bi bil prištet k najemnikom. Zoper tiranstvo in krivice ne bi vinogradnikom nihče smel stopiti na prste, ker spremeni ni viničarski red ne bi nikjer omejeval delodajalčeve samovoljnosti. Močnejši bi bil zaščiten pred slabejšim, ti soči viničarskih družin bi bili popolnoma, tudi v pravnem oziru, odvisni le od pešiče vinogradniških mogotcev in pa veleposestnikov, celo inozemcev. Kako se godi danes najemniku, našemu kmetu, nam je dobro znano. Kako tistemu viničarju, ki je smatran za najemnika, ker sam ni segel po lastni samooobrambi potom strokovne organizacije, ker se mu niti ne sanja, da obstoji tudi zanj na svetu zakonita pravica, še bolj znamo. Načrti so jasni, potrjujejo nam jih zgledi. Tak viničar-najemnik je do skrajnosti izkoriščen. Za samo stanovanje v napol podrti bajti mora storiti 60—70 dni dela v letu, plačevati mora travo, ki zraste na lastnem vinogradnikovem posestvu in ki jo žre lastna vinogradnikova krava. Steljo mora kupiti viničar, gnoj vzame gospodar. Cela v vinogradu, posebno nekatera, mora storiti popolnoma brezplačno, da celo iz svojega mora ponekod za vinogradnika delavce plačevati. Podobno žele najbrž tudi naši ljutomerski vinogradniki z viničarji postopati, zato pa je nastal predlog o spremembi viničarskega reda in o redukciji viničarjev na najemnike. Živo se spominimo tukaj izjave nekega vinogradnika, ki je tudi sodeloval pri tem predlogu, ko je ob neki priliki dejal: »Če bi mene moj viničar kdaj upal tožiti, takoj ga vržem ven iz viničarije. Rajši kočo dol zabijem ali naravnost zažgem.« Taki ljudje, ki imajo o pravici tistega, ki jim dela, take pojme, res ne morejo drugačnih predlogov staviti, kakor je omenjeni. Če bi

V dobi nahoda. Kadar kašljamo in smo zasluženi, kadar nam preti gripa, takrat je Fellerjev bolečina pomirjujoči Elsafluid, to odlično sredstvo in kozmetikum, prava tolažba v hiši. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici 62 Din franko pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 349. — Savska banovina.

kdaj res obveljali v viničarskem vprašanju taki nazori, če bi se posrečilo pešiči vinogradnikov uveljaviti take metode, tedaj si splošnost nima obetati od tega nič dobrega. Tako stremljenje vodi le v blaznost, v popolno anarhijo, v najbrezobzirnejši radikalizem.

Položaj viničarjev je že itak več kot obupen. Sezonska brezposelnost, padec cen pri živini in drugih pridelkih ravno viničarja najbolj uničuje. Zaslužili že mesece ničesar nismo, dolžne knjige trgovcev za najpotrebnejše stvari se polnijo vedno bolj. Spomladi, ko se bo delo odprlo, se obeta krivično znižanje že itak malenkostnega zaslužka. Po drugi strani se nas vznemirja s spremembo viničarskega reda in z nekim najemništvom. Vse to povzroča hudo kri in končno vprašanje: Kam plovemo? Več krize na svoja ramena ne moremo prevzeti, kakor je že imamo. Na nekem kmetijskem tečaju je predavatelj omenil, da bodi samo tisti viničar, ki ima strokovne šole. To so le naši šafarji in oskrbniki. Dokazano pa je, da ima marsikateri vinogradnik lepši in plodonosnejši vinograd z navadnim viničarjem, kakor oni, kjer gospodarji kakšna predmoč. Praksa je sploh več, kakor teorija, pa bodisi, da je v vinogradništvu. Da se nestrokovnih ljudi ne more sprejemati v viničarsko službo, je to s sedanjim viničarskim redom preskrbljeno, samo izvajati ga je treba in se po njem ravnati. S tem itak viničarji soglašamo. Da bi se pa

radi suhih številčk dobička in izgube v vinogradništvu in radi trenutnih morenj gospodarstva potom krize večino viničarjev storilo najemnike in bi se jih postavilo popolni brezpravnosti, temu najodločnejše protestiramo. Postavili se bomo v bran z vso silo, da ostane viničarski red neokrnjen, viničarji pa to, kar smo. Socialna zakonodaja mora iti naprej in ne nazaj. Prepričani smo vsi do zadnjega, da do uresničitve tega predloga sploh ne pride, ker merodajni činitelji imajo na splošnost, predvsem na delavske zadeve, tako tudi na viničarske, čisto drugačne vpogled, kakor nekateri gospodje vinogradniki. Zelimo, da nas taki glasovi ne bi več vznemirjali, ker so neutemeljeni, nepotrebni in samo kršijo nepotrebno vzajemnost med viničarjem in vinogradnikom. Upošteva se naj dejstvo, da vinograd ni tovarna, oziroma tovarniški stroj, kjer je delavec prisiljen slediti vsem njegovim gibom. Pri delu v vinogradih je treba zadovoljnosti, upoštevanje dela. Pravičnost, strpnost in medsebojno razumevanje je tukaj predpogoj. Ne številke, ampak morala, krščanska morala, naj bo regulator tudi v vinogradništvu, predvsem v odnosih do viničarskega delavstva. Korobač in bič za delavca sta že davno iz »mode«. Če bi se povrnila, pa sta nevarna, ker imata dva konca. S takimi sredstvi se kriza ne omejuje, človeštvo ne osrečuje.

Kapitalistična morala

Belgrajska »Politika« je prinesla dne 1. t. m. članek iz »Lidovih novine« o življenju kapitalističnih beguncev v Švici. Članek se glasi:

»Tudi današnji gosti Švice so begunci. Toda niso begunci carizma ali boljševizma, temveč begunci kapitalizma.

To so Nemci, Avstrijci, Madjari, ki so rešili svoje premoženje v Švico. To so ljudje, o katerih smo lansko leto čitali, da so svoje imetje poskrili v inozemstvo zaradi visokih davkov v Nemčiji in zaradi avstrijskih in madjarskih odredb o devizah. Takoj so zapustili svoj dom, odrekli se družabnim vezem, odpovedali v bankah svoje račune, izpraznili predale, pobrali ves denar in vrednostne papirje in okraske ter pribegli v Švico. Za marke, šilinge in penge, ki so jih privlekli na kilograme, kupujejo švicarske franke in dolarje, posebno dolarje. Ne kupujejo bankovcev, ker se jim ne zde dosti varni, temveč zlati denar po dvajset dolarjev z velikim ameriškim orlom, ki se dobijo v vrečah po 50 komadov. Zlato, vrednostne papirje in nakit spravljajo potem v jeklenih shrambah bank, kjer so begunci srednjeevropskega kapitalizma najeli za sebe jeklene omarice. Tu leži skrito zlato, potegneno iz naravnega prometa, neplodno in mrzlo, med tem ko stoje v evropskih državah topilnice, ko vozijo prazni vagoni in ko milijoni stradajo zaradi pomanjkanja denarja.

Jeklene kleti švicarskih bank so natrpene z zlatom pbežlega kapitala. Švi-

carski denarni trg je tako nasičen, da banke ne sprejemajo vlog od vlagateljev, ki ne stanujejo v Švici, namesto da plačujejo obresti, zahtevajo pristojbino za varovanje. Od Švicarjev sprejemajo vloge samo do 20.000 frankov na glavo in plačajo približno 3% obresti. Banke obrestujejo te vloge iz dohodkov drugih poslov, ker denarja ne morejo naložiti. Obresti plačujejo zato, da se ljudje ne odvadijo hraniti. Na tekoče račune sploh ne plačujejo obresti. Kontrola je zelo stroga. Vložne knjižice brez imena in naslova se ne izdajajo, omožene ženske morajo navesti svoja dekliška imena, da bi ne mogle denarja vlagati na dva imena.

Švicarska zvezna vlada se napram beguncem kapitalizma obnaša vljudno, toda zelo hladno. Denar lahko trošijo ali ne smejo ga pridobivati. Noben inozemec se ne sme naseliti v Švici in tam vršiti direktno svoje trgovske posle.

Iz tega poročila kapitalistična morala izžareva v veliki svetlobi. Tukaj vidimo kapitalistično ogledalo, ki pomeni nesreče za narode in države, posebno pa za delovno ljudstvo. Tako postopanje kapitalistov je veleizdajalsko in bi se moralo povsod najstrože kaznovati. Kdor ne zaupa lastni državi, ne more in ne sme zahtevati od nje varstva, še manj pa kakega priznanja.

Kakor se vidi, kapitalistična morala ne pozna domoljubja in ne ljubezni do lastnega ljudstva. Nje geslo je: Dobiček — požerstvo.

Socialna in gospodarska politika

Boji med komunisti in socialnimi demokrati v Češkoslovaški. Brno postaja zadnje čase prizor hudih bojev med komunisti in socialnimi demokrati. 29. jan. so razbili komunisti soc. dem. shod v delavskem domu in dom tudi demolirali. Za 5. febr. so soc. dem. zopet sklicali shod, na katerem je govoril poslanec Stivin iz Prage. Prišla sta pa tudi dva komunistična poslanca in zopet onemogočila shod.

Isto so nameravali storiti na zadnjem shodu kršč. soc. stranke, ki se je vršil v dvorani novega doma na Piskah v Brnu. Poskušali so že v začetku motiti shod in zahtevali so volitve predsednika. Prišli so tudi do besede in pozivljali delavstvo naj gre na cesto demonstrirati in priredi gladovni štrajk. Odgovorila sta jim tov. Kuchař in Saňáka in dejala, da ne more teči radi par intrigantov draga delavska kri. Ob koncu je bila sprejeta predlagana resolucija v celoti.

Narodno socialistična mladina na Češkoslovaškem je izdala na javnost proglas, kjer pozivlja pristaše vseh strank v boj proti korupciji v javnem življenju. Sinovi proti očetom. (Minister Stribrny).

Zahteve kmetkega kongresa v Nemčiji.

1. Vsi zaostanki iz naslova o javnih dajatev se morajo črtati. Istotako ustaviti vse rubežni in prisilne dražbe. Previsoki davki se morajo znižati.
2. Razdolžitev kmetijskih posestev. Znižanje zemljiških najemnin.
3. Razdelitev veleposestev.
4. Mesto podpor veleagrarcem podpore kmetom, da morejo priti do svoje zemlje.
5. Znižanje premij za kmetško zavarovanje. Tudi cena elektriki se mora znižati.
6. Javna socialna bremena naj prevzame mesto občin država.
7. Da bodo mogli kmetje prodajati svoje pridelke, naj se zvišajo mezde.
8. Dvigiti kulturo kmetkega prebivalstva s šolami in javnimi knjižnicami.
9. Vsi zakoni, ki so neugodni za kmeta, se morajo izpremeniti.
10. Ukinitve zasičnih naredb.
11. Boj proti nadvladi bank, kartelov in trustov.
12. Ukinitve vseh pogodb, ki so neugodne za Nemčijo. Izstop iz Zveze narodov. Zveza z Rusijo.

Rudarji

PREKLIC.

Podpisani preklicujem žaljive besede, katere sem izrekel zoper Alojzija Lešnika, predsednika II. kraj. rudarske skupine v Hudi jami. Tudi se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnijskega postopanja proti meni.

Huda jama, dne 6. febr. 1932.

Ivan Špende.

Huda jama. V nedeljo, 21. febr. bodo volitve v bratovsko skladnico. Volili bomo 36 delegatov in 36 namestnikov. **Dolžnost vsakega rudarja je, da gre volit. Volite listo, na kateri je kot prvi navedeni Lešnik Alojz, kot drugi Grile Franc itd.** Vsak mora teh 72 kandidatov napisati na glasovnico, katero mora vsak sam oddati na volišču. Vsak naj se zaveda, da je bratovska skladnica za rudarja zelo važna, ker mu nudi dajatve za slučaj bolezni, starosti ali onemoglosti in za slučaj nezgode. Mnogi imajo pota, kamor jih vleče srce. Tako gredo k svoji družini ali kam drugam. Odloži to pot za nekaj ur in pojdi potem, ko si oddal glasovnico. S tem, da glasuješ, pokažeš, da se za to tako važno institucijo res zanimaš.

Zagorje. Dne 28. febr. 1932 se bo vršil v Zadrudnem domu v Zagorju ob devetih dopoldne občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze z običajnim dnevnim redom:

Tovariši! Prosim, da se vsi brez izjeme udeležite občnega zbora. Pripeljte se seboj prijatelje naše organizacije. Ker se moramo mnogo pogovoriti. — Tovariši, združujmo se, da bom res vsi eni, da pridem dan, da bo nam delavcem prisijalo boljše solnce. Dokler bomo pa razkropljeni kot smo danes, ne moremo še nič pričakovati. Danes še ni v nas ljubezni do bližnjega. Tovariši, zavedajte se, kdor nima vesti, tudi ne more ljubiti bližnjega. Poglejte kapitaliste, ko nimajo vere ne vesti, kako nas odirajo, izmoghavajo do skrajnosti. Veste tudi sami, da nas ne ljubijo, da smo manj vredni kot stroj, kot železo, katerega morejo drago plačati. Mi pa garamo in nam teče krvavi znoj po čelu celih 8 ur v globoki jami za celih 38 Din ali pa še manj. Oni pa vlačijo kapital ven iz naše lepe domovine. Pri nas izkopano zlato uživajo tujci, ki še sploh ne vejo, kje ležijo njihovi zakladi. Povsod je pa napisano: Dajte gospodarju, kar je njegovega. On mora imeti. A mi? Ali nismo tudi mi ljudje, ustvarjeni po božji naravi, ali nismo mi ravno tako prišli pod to solnce, ki sije na nas, kot oni, ki nas trpinčijo, ki nas ubijajo sistematično. In kdo je kriv tega? Brezverstvo, ljubezen do materije, to je tisti zločinec. Verjemite, ko bi bila ljubezen do bližnjega, ne bilo bi borbe, ne bilo bi treba organizirati, ker bi vsi imeli dosti. Zato tovariši, združujmo se, vlivajmo ljubezen do bližnjega v srce vsem, ki so še zaslepljeni. Zato vsi v Jugoslovansko strokovno zvezo, kjer vlada ljubezen.

Lesno delavstvo.

NAŠE NOVE POSTOJANKE.

Jurklošter. Bolj ko pritiska gospodarska kriza, katera v prvi vrsti zadeva gmošne interese delavstva, bolj spoznavamo delavstvo, da je njegovo mesto v organizaciji, ker le na ta način mu bo mogoče izboljšati si boljše življenjske pogoje. So podjetja, katera sedanja gospodarska kriza še ni prav nič zajela ali pa v prav neznačajni meri. Eno izmed teh je tudi tovarna za lesne izdelke v Jurkloštru. V tej tovarni se prav za prav delavske težnje še nikdar niso upoštevale. Delavstvo je bilo vseskozi popolnoma prepuščeno na milost in nemilost delodajalcu, ki je to delavsko slabost tudi v polni meri izkoriščal. Res je, da je v tej tovarni zaposlenih nekaj delavcev, katerih življenjska eksistenca ne zavisi edino od zaslužka v tovarni. Toda za to še ni nikdo upravičen zahtevati, da bi morali ti delavci in poleg teh še tudi vsi drugi, katerim je za službeno delo potrebno, delati zastoj. Za pošteno delo, poštena plača. To je bila in mora biti upravičena zahteva delavstva. Dokler to pravico uveljavlja posamezni delavec, je ne bo uveljavil. Zato se zavedno delavstvo organizira in z enotno močjo zboljšava svoj gmošni položaj. K temu sledi sedaj tudi delavstvo omenjene tovarne uverjeno, da le ta pot pelje k zboljšanju.

V nedeljo, 21. febr., ob 12 dop. se bo vršil v gostilni Kumar sestanek vsega delavstva tovarne za lesne izdelke. Na sestanku bo poročal zastopnik JSZ iz Ljubljane o važnih delavskih vprašanjih. Celokupno delavstvo vabimo, da se tega sestanka sigurno udeleži.

Rimske toplice. Dne 7. febr. 1932 smo imeli občni zbor podružnice, katerega se je udeležil tudi zastopnik centrale tov. Lombardo in nam orisal smernice za bodoče društveno delovanje. Ker so se nam vsiljevali v organizaciji ljudje, ki svoj čas niso poznali delavca kot takega, danes pa tako visijo na koncu prepada, se zatekajo k nam iskat pomoči, smo se vsi odločno izjavili proti koristolovcem. Vsak tak mora pokazati s svojim življenjem in delovanjem, da je v resnici postal pristaš delavske organizacije.

Ponesrečili so se pri strojnem delu tovariši Zelič Franc, Vrtačnik Ivo in Buček Jože. Slednji je moral iskati bolniško pomoč v celjski bolnišnici.

Kovinarji

Jesenice. V trenutku, ko to poročamo, še ne moremo podati točnega poročila v zadevi odpovedi afiširanih imen delavcev. Vodstvo si ne more osvojiti mnenja, da je tudi delavec opravičen, da zahteva pojasnila na radikalnejši način, ako miroljubnim putem ne dobi pojasnila. Vsi ti za vodstvo neprijetni pripetljaji, ki so tudi delavcem ne ljubi, bi izostali, ako bi bila v izjavah večja

jasnost in točnost. Strokovne organizacije, kakor glavni zaupnik, so podvzeli vse potrebne ukrepe, da se odpoved umakne.

V soboto se je vršilo konstituiranje obratnih zaupnikov. Več zaupnikov, ki so več let stali v kadru zaupniškega zbora, letos ni več. Nadomeščajo jih mlajši, kar daje upanje, da bodo po vzgledu svojih prednikov stali neomajno na svojih mestih. Za starešino obratnih zaupnikov je bil izvoljen tov. Mohorič Franc, njegov namestnik pa tov. Češnik. Vsi zaupniki so s tem prevzeli njim določene oddelke.

Javornik. Da je med člani dovolj delavske zavesti nam mora biti priča občni zbor, kateri se je vršil v nedeljo, dne 14. t. m., na Kor. Beli. Kriza, katera nas pritiska, nas je prepričala, da le v močni strokovni organizaciji je naša bodočnost. Danes mora vsak zaveden delavec pripoznati, da če bi ne bilo organizacije, da smo ničila v rokah kapitalistov.

Z aplavzom so podajali odborniki svoja poročila v svesti si, da so storili svojo dolžnost, kar je bilo pač mogoče v današnjih časih. Seveda vsega, kar bi želeli, niso dosegli. Treba bode še boj in žrtve, brez tega ni nič.

Zastopnik centrale Joško Rozman nam je v svojem govoru orisal težak položaj, v katerem se nahajamo. Bodril nas je k delu in enotnosti, kajti vsak dan preže kapitalisti, da nam še kaj odbijejo.

Pri volitvah je bila sprejeta kandidatna lista, ki jo je sestavil stari odbor, z malimi izpremembami. V odbor pridejo sledeči: Tomaž Smolej, Tine Smolej, Ivan Vidic, Rafael Soberl, Jakob Noč, Franc Noč, Franc Zakotnik in Ivan Novak. Nadzorstvo: Marko Povše, Ivan Smolej in Franc Bohinc. Z pozivom na delo, ker v delu bode naša bodočnost, je predsednik zaključil občni zbor.

Na svoji prvi seji se je odbor konstituiral takole: Tine Smolej, predsednik; Ivan Vidic, podpredsednik; Tomaž Smolej, tajnik, Franc Zakotnik, tajnikov namestnik; Franc Noč, blagajnik in Jakob Noč, njegov namestnik.

Jesenice. — Po sklepu 17. seje se bo vršil 5. redni letni občni zbor JSZ, Strokovne skupine kovinarjev Jesenice, v nedeljo, dne 21. februarja, t. l., ob pol 10 dopoldne v mali dvorani Krek. doma z običajnim dnevnim redom. Udeležba za člane obvezna.

KLEPARJI

V nedeljo, dne 21. februarja t. l. ob desetih se bo vršil redni mesečni sestanek Skupine inštalaterjev, kleparjev in monterjev v Ljubljani, v mali dvorani Delavske zbornice. — Na sestanku bomo obravnavali, kako bi izboljšali položaj kleparjev in razširili naš pokret po vsej banovini, ter izdelava nove kolektivne pogodbe.

Tovariši! Zavedaj se, če hočemo kaj doseči, bomo to dosegli samo po organizaciji, ker le v njej je skupnost, radi tega tudi moč. V našem okraju smo

že zelo močni in lahko ukrenemo marsikaj, kar bi bilo v našo korist. Zato vsi na sestanek.

Jesenice. Poročil se je na Svečnico tov. Jože Dakofler z gđc Julko Pesmanovo iz Mošenj. Novoporočencema želimo vsi srečno pot v novem stanu! — Z lizolom si je končal življenje tov. del. Babič Ivan. Bil je na seznamu za odpoved.

Papirničarji

Dev. Mar. v Polju. V nedeljo 14. febr. smo imeli pri nas dobro obiskan delavski shod, na katerem je govoril tov. France Terseglav. Z njemu lastno mojstrsko besedo in mislijo je orisal in očrtal vso propalost sedanjega kapitalističnega sistema, velik pomen delavstva za družbo in državo, veliko moralno silo delavskih strokovnih organizacij. Delavstvo brez strokovne organizacije je ničila.

Za njim je govoril tov. Sotler, ki je obravnaval potrebo organizacije z zgledi domaćega življenja. Poudaril je tudi, da bi bila dolžnost katoliške inteligence, katero predstavlja na deželi v prvi vrsti duhovščina, da bi se bolj pečala z družabnimi vprašanji in da bi bolj jasno šla v boj proti kapitalizmu. Če bo šlo tako dalje, potem bo žel sadove naših naporov tisti, o katerem s tako grozo pišejo.

Shod je napravil na delavstvo globok vtis in si želi še več takih shodov.

Nameščenci

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev vabi vse članstvo kot ostale tovariše na aktualno predavanje, ki se bo vršilo v četrtek, 25. t. m., ob osmih zvečer v mali dvorani Delavske zbornice nasproti knjižnice Delavske zbornice. Tema: 1. Novi obrtni zakon (s posebnim ozirom na pravice in dolžnosti nameščencev); 2. Starostno zavarovanje nameščencev (v zvezi z novim osnutkom zavarovanja za nameščence in trgovske sotrudnike).

ZADRUŽNIŠTVO.

VABILO.

Peti redni letni občni zbor I. delavske hranilnice in posojilnice, r. z. z. o. z. v Mariboru, se bo vršil v nedeljo, dne 21. t. m. 1932 ob devetih dopoldne v lokalu J. S. Z., v Sodni ulici 9-III., s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1931;
3. Volitev načelstva in nadzorstva;
4. Slučajnosti.

Občni zbor je sklepčen ob navzočnosti ene desetine zadrudnikov. V slučaju premalega števila udeležencev se vrši na istem kraju in z istim dnevnim redom pol ure kasneje nov občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu zadrudnikov.

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

17

Poletje je prešlo in v megleni obleki je prilezla jesen čez poljano. — Rdeči solnčni žarki so trudno romali ob robu gozda in resje je sklanjalo škrlatno glavo. — Ta čas so se začeli dvigati z dvora na poljani, ki je dozdaj ležal tiše kot kdaj, čudni zvoki. Kakor glas kladiv in pesem zvonov je donelo čez ravan v strogo odmerjenih taktih, včasih bolj rezko, včasih bolj zamolklo, a nikdar brez pojočega odzvočka, ki je v lahnih tresljajih izginjal v ozračju.

Vaščani so začudeni postajali na cesti. Nekdo je vprašal: »Kaj neki imajo pri Meyhöferju?«

»Zveni skoraj, kot da bi si bil postavil kovčičo«, je dejal drugi.

Tretji je pristavil: »No, sreče si ne bo skoval!« In smeje so se razšli.

Oče, ki je sedel kot po navadi mrmraje in zehaje v kotu, je pri prvem glasu planil kvišku in poklical dvojčki, da sta mu morali pripovedovati. A tudi oni dve nista vedeli nič več, kot da so danes na vse zgodaj prišli iz mesta delavci s pilami, kladivi in varili. Pavel je premetaval po rokah vse mogoče načrte in risbe in se dolgo razgovarjal z njimi. Tekli sta brž pogledat, in kaj sta videli — — —

Za kolnico je stala »črna Suza«, obdana z lesenim ogradjem, kakor gospa v krinolini. Po ogradju so plezali Pavel in rokodelci, trkali, pregledovali in vili okrog spojke.

Dvojčki sta se začudeno spogledali. Slutili sta, da se tu pripravlja nekaj velikega. A ni se jima zdelo potrebno, da bi očetu kaj sporočili o tem. Spomnili sta se, da mora dekla čim prej in čim bolj na skrivaj odnesti na pošto dvojce pisem, ki sta jih bili napisali.

Pavel pa je stal visoko gori na okroglastem telesu »črne Suze«. Naslanjal se je na črni dimnik in hrepeneče zrl na barje kakor Kolumb, ki hoče odkriti nov svet.

Prvi korak drzne poti je bil storjen. — V dolgih nočeh brez sna, ki so prišle po materini smrti, mu je bolelost z železnimi kremplji stiskala dušo.

V tistih urah se je pred tožečo sliko rajnice zatekel h knjigam. Kakor krt si je ril poti skozi temne teorije, in kadar mu je glava že kar brnela, kadar mu je telo zaradi utrudljivega duševnega napora hotelo obnemati, si je zaklinal: »Njeno zadnje upanje se ne sme izjaloviti!« Potem so se mu udje stegnili, glavo so mu prebadali bliski moči in šlo je dalje in dalje v delu brez odmora, dokler se ni zmešnjava železne uganke spremenila v igro soglasja, dokler ni postal vsak izvod mišica, vsaka cev žilica, vse po premodrem načrtu kakor človeško telo po duhu večnega Stvarnika.

Tedni in meseci so pretekli med tem. Njegova misel se je tako popolnoma zaglobila v žejo po spoznanju in gon po ustvarjanju, da je kot senca izginjala v daljo vse, kar ga je sicer gibalo. Materina podoba je postala tišja in mirnejša in se je začela smehljati; kakor da jo nosijo nevidni duhovi, se je koplila žetev v skednjih, in ko so nekada dne razložili zadnji snop ovs, se je udaril z roko po čelu, kakor da sanja, in dejal: »Tako mi je, kot da sem včeraj videl samo prvi klas!«

Čim bolj se mu je spoznanje zaokrožalo in zorelo, tem više mu je vstajala v duši skrb, če se bo posrečilo. Ko je pisal po kleparja, mu je srce bilo, kakor učencu pred izkušnjo. Njegovo početje se je ogibalo luči, kot da bi bilo — zločinsko. Bal se je, da ga ne bi zasmehovali. Šele udar tipajočega kladiva je zaklical oznanilo v svet.

Tuji mojster je moral sedeti za gospodarjevo mizo in oče mu je javljal svoje nezačudljivost s tem, da ga ni pozdravljaj in da je godrnjal o lažnih vse mogoče o norcih in požeruhih.

A nihče se ni menil za to in delo je mirno napredovalo.

Po Pavlovih navodilih so stroj razstavili in ga pregledali do najmanjših delcev. Napake, ki bi jih bil strokovni tehnik ugotovil na prvi pogled, sta morala ta dva moža šele z muko iskati in si jih med seboj pojasnjevati. Včasih sta se razgovarjala na dolgo kakor na kaki seji.

Nekoč je vprašal mojster nepotrpežljivo: »Za vruga, zakaj pa niste te reči poslali v kako delavnico za taka popravila?«

Pavel se je prestrašil. Zares, to je bila misel! Danes se mu je zdela svetlo nova in vendar se je že prej večkrat tega domislil. A nikdar ni mogel tej misli dati prostora, zdela se mu je preveč drzna, presmešna — tudi se je zelo bal, da mu ne bi »črne Suze« vrnila, češ, da je nepopravljiva. Go-

dilo se mu je tako kot tisti ženi, ki je rajši hotela zdraviti moža sama do smrti, kakor da bi morala slišati od zdravnika: »Ni ga mogoče rešiti!«

Ko se je stemnilo in sta mojster in hlapec storila delopust, je Pavel po navadi še kako urico brskal po delavnici, brez smotra in smisla, samo zato, ker ni hotel »črne Suze« zapustiti. Najrajši bi bil stražil ob njej prav do jutra. Rad bi bil vzel zraven kako risbo ali nekaj knjig pod roko, a to je bilo brez smisla, saj je bila tema. — hotel je le, da bi imel vse stvari skupaj. To se je godilo vse v največji tajnosti; nihče ni bil trdneje prepričan, da je Pavel popoln norec, kakor Pavel sam.

Nekega večera, ko je v temi brskal za neko knjigo, da bi jo vzel s seboj, mu je v zadnjem kotu predala prišlo pod roko nekaj podolgovatega, kar je bilo zavito v tenak svilen papir.

V temi je čutil, kako je zardel. Bila je Elsbethina piščal. Ali je bilo res mogoče, da se je tako poredko spomnil nanjo in na tisto, ki mu jo je podarila. Sence njegove bolesi so požrle svetlo podobo, ki se mu je oni temni dan zadnjič prikazala. In zdaj se mu je v vseh teh mukah in skrbeh še ona sama razblinila v senco. Prvi hip si je komaj mogel prizvati v dušo njene poteze, šele polagoma mu je v srce vzrasla vsa njena podoba na novo.

Vzel je pod pazduho piščal namesto knjige, zlezel na kolnico in sedel na kotel. — Radovedno je tipal po zaklopkah, nastavljal tudi ustnik na ustne, a ni si upal spraviti glasu iz nje; ni hotel, da bi koga motil v spanju.

»Prav za prav bi bilo lepo,« si je mislil, »da bi znal piskati vse mogoče ljubke napeve in zraven bi mislil na Elsbeth. Potem bi se po dolgem času spet nagovoril sam s seboj in bi vedel, da sem tudi samo zase na svetu! — Toda, kaj sem res na svetu samo zase? je vprašal potem in v mislih prijel za gonilo. »Kakor se to gonilo vrti in vrti, ne da bi vedelo, zakaj, in ni samo zase nič drugega kot mrtev kos železa, tako se moram tudi jaz vrteti in vrteti in nič izpraševati, zakaj? — Baje so na svetu ljudje, ki imajo pravico, da žive sami za sebe in da svet obrzajo po svojih željah, a ti so drugače ustvarjeni kot jaz, ti so lepi in ponosni in drzni in okrog njih vedno sije sonce. Ti si smejo tudi dovoliti veselje, da imajo srce in da se potem srcu ravna. Jaz pa — oh ti ljubi Bog!« Ustavil se je in v otožnih mislih ogledoval piščal, ki so njene zaklopke v motni luči sijale skozi mrak.